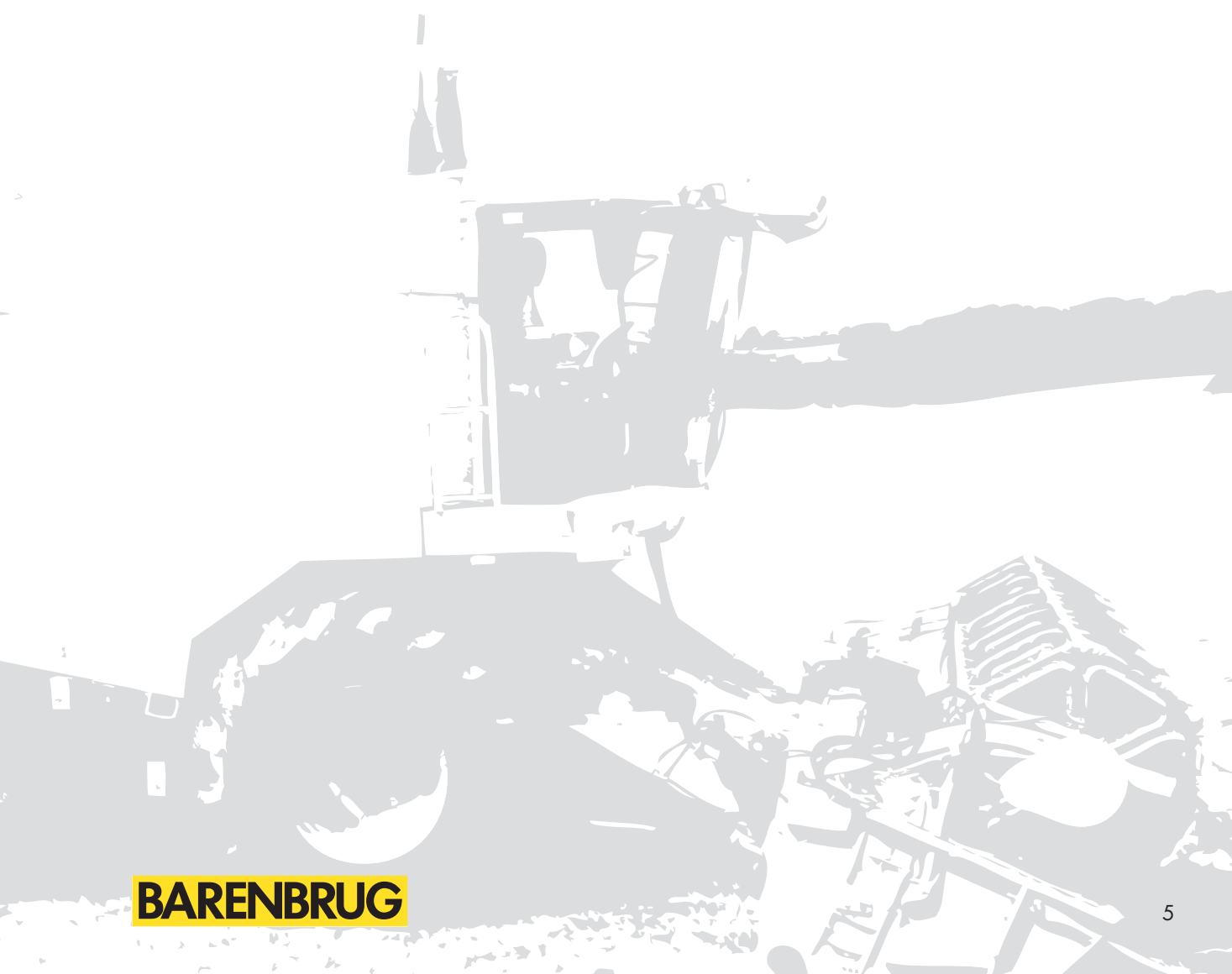

Almindelig rajgræs

(Lolium perenne)

Almindelig rajgræs er den mest almindelige frøgræsart i Danmark, den er flerårig, vinterfast og indgår derfor i mange foder- og plænegræsblandinger. Ligeledes er det den art der mængdemæssigt eksporteres mest af. Alm. rajgræs dyrkes næsten overalt i Danmark, da det som regel altid er muligt at finde en sort der passer til markplan, jordtype og lokalitet. Alm. rajgræs stiller få krav til klimaet og kan i Danmark frøavles på næsten alle jordtyper, humusjord og vandlidende jorde er dog uegnede. På sandjord kræves der vanding for at opnå et sikkert og godt resultat. Det er muligt at tage efterslæt/afgræsning efter høst af dæksæd og igen efter frøhøsten. Alm. rajgræs kræver kun en kort etableringsperiode, hvilket gør den egnet til udlæg i renbestand efter kornhøsten.

Dyrkningsvejledning for Alm. Rajgræs

(*Lolium Perenne*)

Anvendelse: Alm. Rajgræs er den mest dyrkede frøgræsart i Danmark. Den indgår i mange græsmarks og plænegræsblandinger. Alm. Rajgræs er meget dyrknings sikker i Danmark. Sorterne findes i tetraploide og i diploide sorter.

Vækstforhold: Alm. Rajgræs kan dyrkes på de fleste jordtyper, da den ikke stiller store krav til jordboniteten. Klimamæssigt kan Alm. Rajgræs dyrkes overalt i Danmark, da arten er robust og kulderesistent. På humusjorde kan der dog være risiko for udvintring på grund af opfrysning. På de lette sandjorde må der være mulighed for vanding, for at sikre udbyttet. På lettere jordtyper klarer de tidlige og middeltidlige sorter sig generelt bedst, de sildigere sorter bør kunne vandes.

Udlægsmetoder: Udlægsmetoder i prioriteret rækkefølge:

1. Udlæg i foråret i vårsæd som dækafgrøde, plantetal i dæksæd ca. 250 - 300 stk. pr. m², afhængig af dæksædsart. Rajgræsset høstes året efter.
2. Udlæg i renbestand efter forfrugtens høst i august måned. Sildige sorter sås ca. 15 - 20. august og de halvsildige/tidlige sorter skal sås før 1. september. Årets vejr har naturligvis indflydelse på såtidspunktet. Rajgræsset høstes året efter.
3. Udlæg kan til nød ske i vintersæd om foråret, lykkedes bedst i vinterraps uden Kerb. Konkurrencen fra dæksæden er hård og udlægget kan blive for svagt.
4. Udlæg i vinterhelsæd efterår. Helsædshøst og 2 - 3 slæt græs året efter. 2. år høstes der frø, der vil normalt være en god plantebestand i frøhøståret. I økologisk frøavl en god metode til at "rense" marken for ukrudt.

I et godt såbed kan der for de diploide sorter isås 4 - 7 kg/ha og for de tetraploide sorter 7 - 10 kg/ha. Ved småfrøede og sildige sorter anvendes laveste udsædsmængde. Er såbedet ikke optimalt øges udsædsmængden. Sådybde skal max. være 1,5 - 2,0 cm., kornet sås først og herefter snarest muligt græsudlægget.

Ved brug af frøsåkasse spares en arbejdsgang og der kan være mulighed for at placere græsfrøet forskudt i forhold til dæksæden. Ved blanding af korn og græsfrø sås der max. i 2,5 cm's dybde, metoden benyttes kun ved storfrøede sorter.

Udlæg i renbestand efter høst sker med at øge udsædsmængden med 1 - 2 kg/ha afhængig af såbed og tidspunkt.

Gødskning: Den økonomisk optimale N-mængde ligger på ca. 90 - 145 kg N pr. ha. Afhængig af sort og såtidspunkt. Den tilladte N-norm ligger pt. på ca. 136 kg N pr. ha. ved forårsudlæg i dæksæd. Udlæg i renbestand efter høst har N-norm 170 kg N/ha.

Udlæg i renbestand efterår: Udsprede 30 - 40 kg N/ha i begyndelsen af september.

Alle udlæg i foråret: 90 - 140 kg N/ha. Tidlige sorter fra ca. 90 - 120 kg N/ha og sildige sorter fra ca. 110 - 140 kg N/ha.

2. - 3. års marker: Min. 125 - 140 kg N/ha. Afhængig af slæt efter høst. Tetraploide sorter med højt udbyttepotentiale kan have væsentligt højere N krav. N-gødskningen kan ske i farbart føre i marts, deling af N giver sjældent nogen merudbytte.

Svage udlæg kan efter dæksædshøsten have behov for 20 - 30 kg N/ha i september, denne tildeling skal dog fratrækkes forårstildelingen. Økonomisk kan det betale sig at hente N fra andre afgrøder.

P-K-S: Behovet er ca. 15 - 20 kg P/ha. Ca. 50 kg K/ha og ca. 20 - 40 kg S/ha. Velgødet jord har ikke behov for P og K-gødning til et høstår med frø. Ved slæt kan der være behov for ca. 60 kg K/ha. Svovlholdig gødning tilføres i foråret.

Gylle: I godt føre og med god spredeteknik er gyllen velegnet til rajgræs til frøavl. 2. - 3. års marker er især velegnede til udbringning af gylle til slæt i efteråret.

Græsukrudt: Før der udlægges skal marken gøres fri for kvik, enårigt rapgræs og hejrearterne. Rens marken i forfrugterne før frøåret, det er den nemmeste og billigste metode. Især kvik og enårigt rapgræs kan være vanskeligt at frarene.

Tokimet ukrudt: Især kamille, haremød og skræppe er vanskelige at frarene og effektiv bekæmpelse skal udføres. Pileurt, burresnerre og hanekro er andre arter der bør bekæmpes effektivt.

Midler: I udlægsmarken kan følgende midler anvendes i foråret: Express, Oxitril, Starane, Primus, MCPA, Stomp og DFF (off-label). Valget af middel afhænger af antal og forekomsten af forskellige ukrudtsarter.

I frøhøståret kan Primus + klæbemiddel anvendes mod især kamille og burresnerre. Er der ærenpris, agerstedmoder og tvetand tilsættes DFF. Ved højere temperaturer i foråret kan anvendes Ariane FG evt. tilsat Primus til en bred bekæmpelse. Skræpper og tidsler bekæmpes med MCPA i maj højeste doc. i 2. - 3. års markerne.

Sygdomme: Meldug, kronrust og sortrust kan angribe kraftigt og behandles med Zenit, Tilt eller Amistar, evt. i blanding, bemærk at der kan være evt. begrænsninger ved fodring med frøgræshalv.

Skadedyr: I efterårsudlæg kan fritfluellarverne gøre skade på udlægget og behandling kan være nødvendig i udlæggets 1 - 2 bladstadie. Følg den lokale varsling for fritfluens 3. generation og bekæmp efter behov.

Høst: Rajgræsserne skrider fra medio maj til medio juni, den direkte høst sker ca. 6 - 7 uger senere, afhængig af vejr og sort. Marker der ikke er gået ensartet i leje bør skårlægges.

Direkte høst sker efter at det grønne skær over marken er væk og frøet let kan slås af i hånden. Frøet skal være fast og kun få grønne bliver tilbage på akset. En moden frøafgrøde kan nemmere rentærskes og derved opnå en høj råvarerenshed. Frø med høj råvarerenshed er også hurtigere og billigere at tørre ned til lagerfasthed.

Beluftningen skal starte fra første høstdag og senere kan varme tilsættes efter behov. Den mest økonomiske tørring sker ved at udnytte de højere temperaturer og tørre dage i høstperioden. Der nedtørres til 11 % i høst og leveringen sker oftest med et min. krav på 12 - 13 %.

Udbytte: Landsgns. for rajgræs ligger på ca. 1.150 kg/ha, den tiltagende mængde af plænesorter trækker gns. nedad. De tetraploide sorter ligger omkring 1.600 - 2.000 kg/ha. Udbyttet pr ha. afhænger meget af sorten og dennes anvendelsesområde. Generelt kan der regnes med ca. 5 - 6 m³ råvare/ha og ca. 250 - 280 kg/m³. Afhænger dog af renhed i råvaren.

2. - 3. års avl: Frøgræshalmen fjernes hurtigt efter høst, det er stadig tilladt at afbrænde frøgræshalv på arealer der skal høstes frø på næste år. Afpuds evt. totter tæt i beg. af oktober. Skal der tages slæt i efteråret, skal der tilføres gødning straks efter at frøgræshalmen er fjernet. Senest medio oktober tages det sidste slæt. Ved sene slæt sættes ca. 7 - 8 cm. Stub og ved tidligere slæt kan der klippes endnu kortere.

Kreaturafgræsning er også en velegnet metode til afpudsning af græsset i efteråret. Der kan naturligvis gødes før afgræsningen, især hvis der udsættes et større antal dyr. I fugtige år afsluttes afgræsningen i slutningen af oktober eller begyndelsen af november. Husdyrart, antal, frøart og vejrmæssige betingelser har indflydelse på hvorlænge der kan afgræsses.

Efterslæt kan være med til at udkonkurrere spildfrø og nyfremspiret ukrudt efter høst og er derfor også velegnet ved økologisk frøavl.